

Kartlegging av fugl i Snøheia/ Høyangerfjella i Sunnfjord og Høyanger kommuner i Vestland 2023.

avdeling
Sogn og Fjordane

Birdlife Norge avd Sogn og Fjordane v leiar Nils Christian Bjørge, Sandvik, Krakhella, Solund
Mai 2024

Forfatter :
Anders Braanaas

Prosjektansvarlig: Anders Braanaas, Birdlife Norge avd, Sogn og Fjordane

Prosjektmedarbeidere:
Nils Christian Bjørge, Morten Haugum, Pascale Baudonnel, Estela Marques, Andreas Hesvik
Trøyte og Anders Braanaas

Takk til :
Ingunn Kjelstad, Ove Hatlestad Solås og Erik Øren
Martin Eggen og Agnar Målsnes

Forsidebilde: Bilde tatt fra Sollinova mot Snøheia, Kvamshesten i bakgrunnen Foto AB

Bilde: Snøspurv , 2 han i revir på Høgeegga

Innhold

Sammendrag

Innledning

Lokalisering og naturgrunnlag

Kartleggingsområde

Klima og naturgeografi

Inngrep i landskapet

Materiale og metoder

Gjennomføring

Resultater

Gjennomgang av en del artsgrupper og karakterarter

Ender

Ryper

Vadefugl og Måker

Lommer

Jaktfalk

Andre Rovfugler

Spurvefugl

Pattedyr

Gjennomgang av takserte linjer

Område A Linje T1-T5

Område B Linje T6-T8

Registreringer gjort av turfolk

Tidligere registreringer i fjellområdet

Noen betraktninger og bekymringer

Konsekvenser av vindindustri i fjella.

Klimaendringer og ansvar for fjellnaturen

Referanser og kilder

Vedlegg

Sammendrag

Birdlife Norge avd Sogn og Fjordane har i løpet av juni og juli 2023 gjort registreringer av fuglelivet i fjella mellom Sognefjorden og Viksdalen. To aktører med flere interessenter har vist interesse for å bygge ut eit fjellområde på over 100 kvadratkilometer med vindturbiner.

Det er funnet 32 ulike fuglearter gjennom registreringsarbeidet .

5 av artene er på den norske rødlista. Fiskemåke VU (Sårbar), Rødstilk NT (Nær Trua), Heilo NT, Jaktfalk VU og Gjøk NT

Det er funnet 9 ansvarsarter, arter som Norge har et internasjonalt ansvar for. *Ansvarsarter* er arter der Norge har minst 25% av Europas hekkebestander, eller til og med over 50% av den internasjonale bestanden.

Havørn, jaktfalk, fjellrype, liryte, heilo, heipiplerke, gråtrost, bjørkefink og gråsisik er slike ansvarsarter, der både havørn og fjellrype er arter hvor Norge har over 50 % av den europeiske hekkebestanden.

Fleire av disse artene er spesielt knytta til fjellandskapet og alle har vi funnet i Snøheia/ Høyangerfjella.

Det er gjort flere interessante funn i underøkingene våre. Dette gjelder ikke minst den gode forekomsten av fjellrype og hekkefunn av den rødlista jaktfalken.

De gode bestandene av fjellrype og funnet av hekkende jaktfalk gjør Snøheia og Høyangerfjella til et område av stor regional og nasjonal verdi.

Vindindustri i Snøheia og Høyangerfjella vil bli etablert i de mest sårbare og uberørte områdene i alpin sone og vil være til stor skade for arter som fjellrype, heilo og jaktfalk.

Bilde: Steinskvett i Oppdalen

Innledning

Det aktuelle fjellområdet ligger i kommunene Sunnfjord og Høyanger. Vindkraftsaka har vært en av hovedsakene i kommunevalgkampen 2023 i disse kommunene. Å sørge for et flertall i de nye kommunene mot vindkraftutbygging i fjellområda, var en av drivkreftene for vårt engasjement i saka. Sjøl om en i stor grad veit hva som er forventa av fugl i et fjellområde som Snøheia/ Høyangerfjella, så har registrerte funn fra nåtid alltid mer slagkraft i en slik sak. Konkret artskunnskap styrker også kjærleiken til naturen.

Vi ønsker også å slå hull i myten om Snøheia og Høyangerfjella som et område som allerede er utbygd og dermed uten naturverdier. Fugleliv eller andre naturverdier i fjellområdet er ikke tidlegere undersøkt, og det er derfor et stort hull i kunnskapen om hva konsekvensene av ei utbygging av vindindustri vil bli.

Bilde: Blålyng

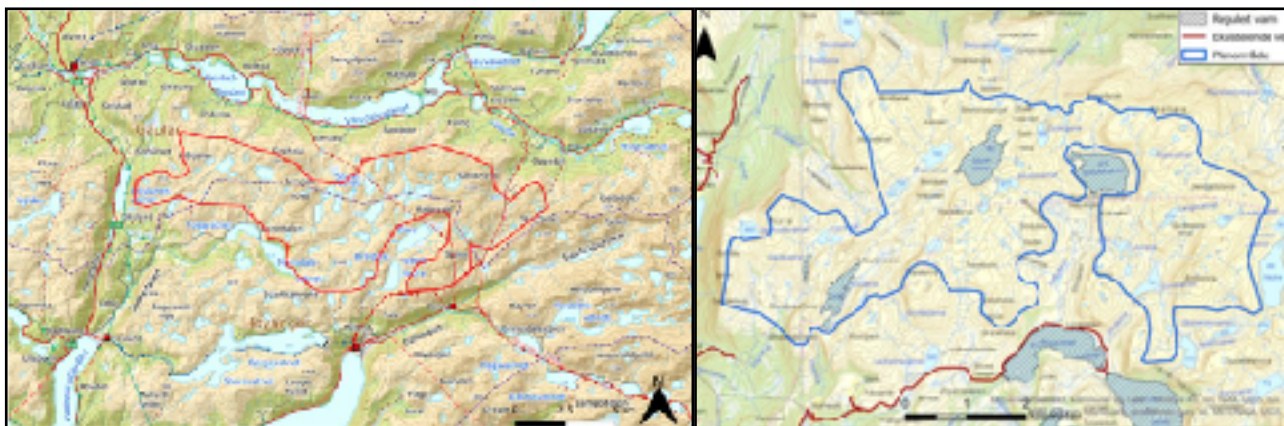
Takk til lokale kilder som har gitt oss viktig informasjon i prosjektet.

Lokalisering og naturgrunnlag

Kartleggingsområde

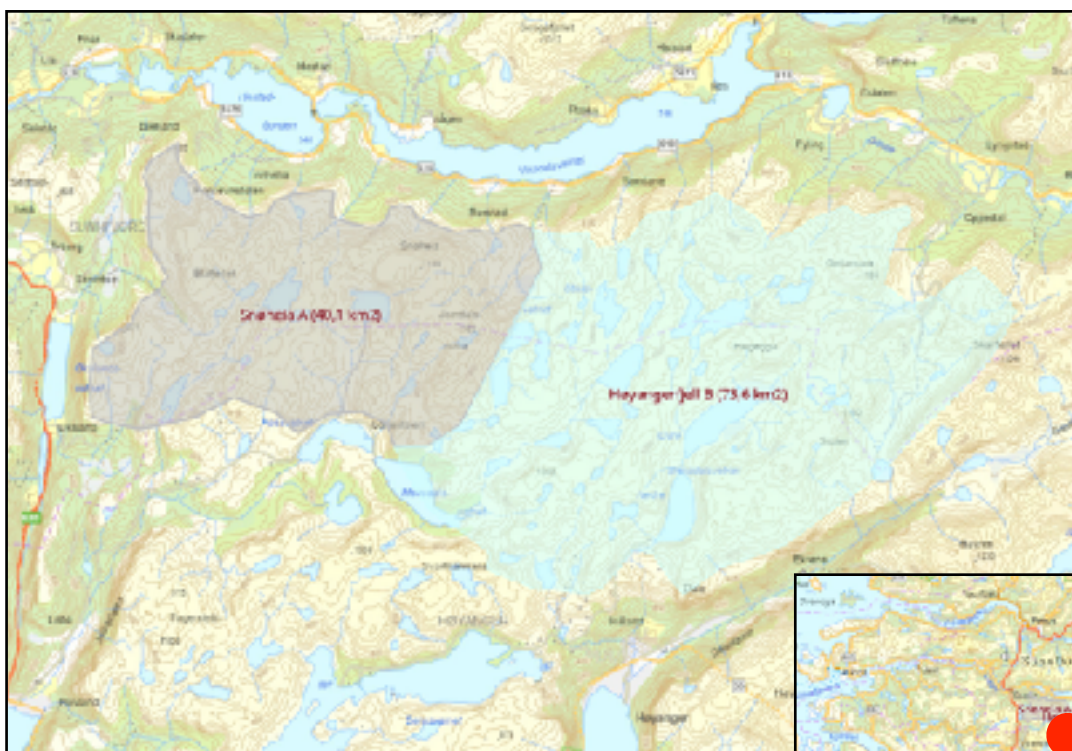
Det undersøkte området strekker seg fra skoggrensa 580 moh og opp til de høyeste toppene, Snøheia (1139moh) , Høgegga (1167 moh) og Geitenova (1186moh) . Store deler av fjellområdet er over 1000moh, og ligger i mellom- og høgalpin sone.

Kartleggingsområdet er delt i en vestlig del, Snøheia (A) med omkringliggende fjellområde og en østlig del Høyangerfjella (B)

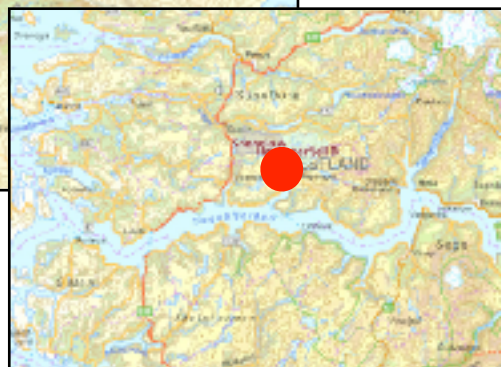

Kart Utbygger

Kartleggingsområdet dekker det aktuelle utbyggingsområdet til både Hydro/Zephyr (Venstre) og Fred Olsen. (Høyre) (Området er seinere justert av utbygger)

Oversiktskart
vår taksering

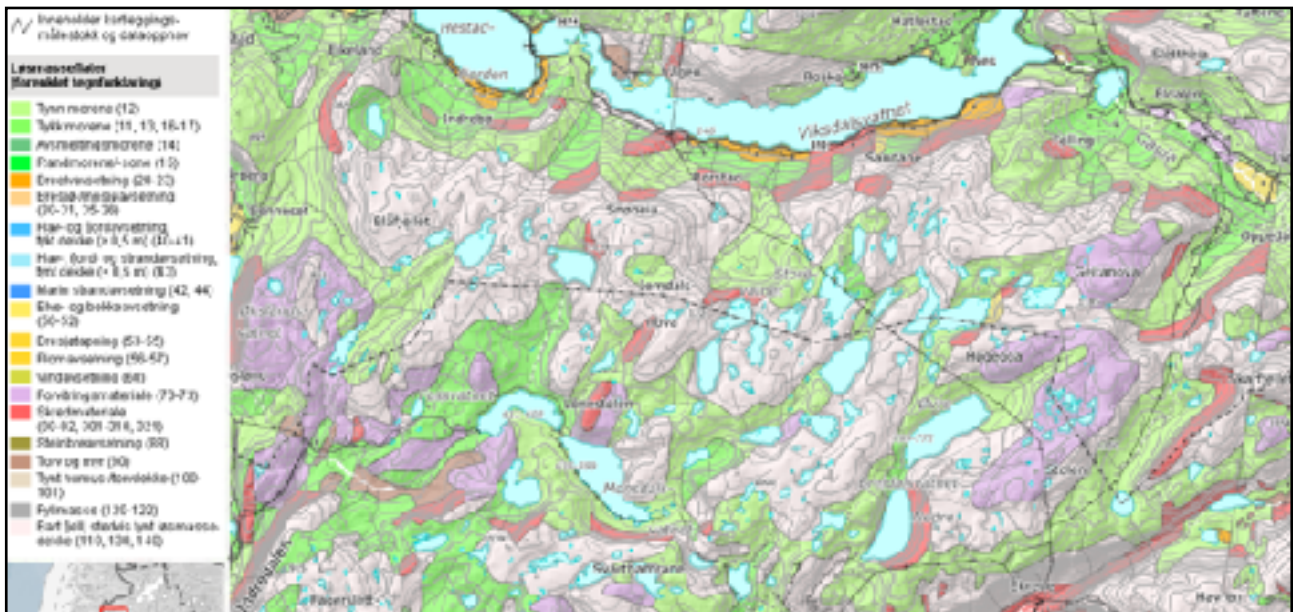
Kartleggingsområdet A Snøheia og B Høyangerfjella .
Tilleggende landskap med daler og vassdrag ble delvis
men ufullstendig kartlagt for grupper som rovfugler og
vannfugler. Kart: fylkesatlas.no

Klima og naturgeografi.

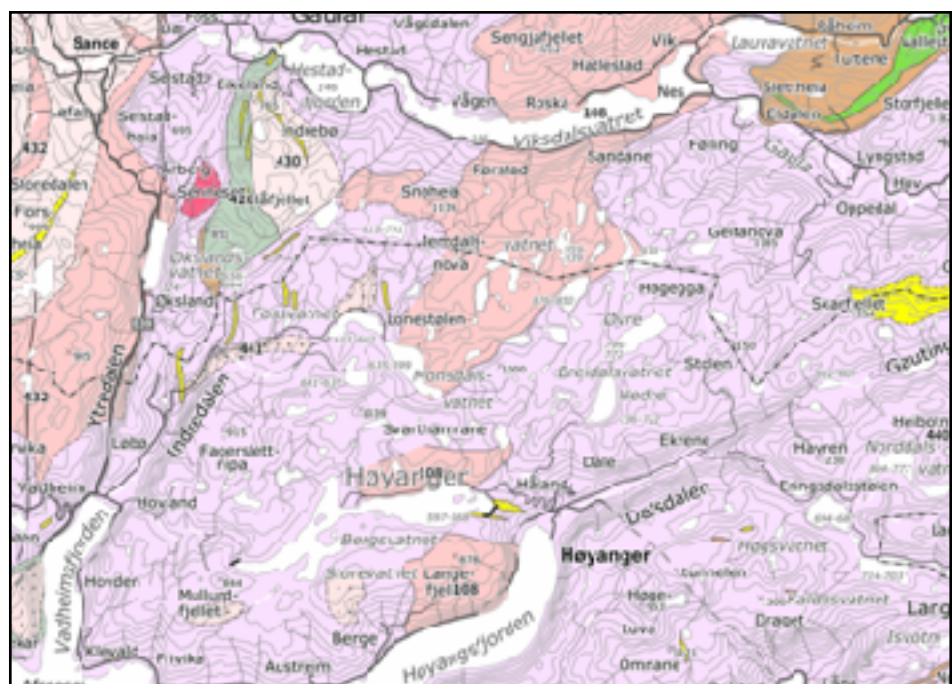
De kartlagte fjellområdene som ligger i midtre deler av Sogn og Sunnfjord er påvirket av nærheten til det store havet og de fuktige milde vindene fra sør og vest. Nedbørsmengdene i fjellområdene på nordsida av Sognefjorden er likevel ikke så store som i tilsvarende områder på sørsida, Stølsheimen, og områdene ligger i det som kan defineres som Klart oseanisk seksjon A-O2 (Moen 1998)

Snømengda, spesielt i de østlige områdene kan være stor, og våren kommer seint i disse karrige snøtunge fjellområdene. Dette påvirker også fuglelivet i området.

Berggrunnen i området består stort sett av harde bergarter som forvitrer seint, det er ikke store forekomster av løsmasser, især ikke i de høyreliggende områdene.

Løsmassekart (geo.ngu.no)

Berggrunnskart (ngu.no)

Vegetasjon

Vindindustriareggene er tenkt plassert i alpin sone. Vegetasjon og dyreliv i de alpine områdene er særlig utsatt for ulike forstyrrelser, og alle prosesser i naturen som skal hele skader fra inngrep i den alpine sonen går sakte. Størstedelen av kartleggingsområdet ligger i lav- og mellomalpin sone, men de aller høyeste toppene strekker seg og inn i den høyalpine sone der vegetasjon kun er spredt og prega av snøleie og andre alpine naturtyper der veksts sesongen er kort og kun de aller mest hardføre planter og dyr kan klare seg. Av fugl er det bare få arter som holder seg i dette karrige landskapet, snøspurv og fjellrype er eksempler på disse.

Bilde: Vegetasjonen i mellom- og høgalpin sone er dominert av snøleie med mellom anna Musøre (*Salix herbacea*), en klart alpin art.

Bilde: Østover fra Sollinova, fortsatt mye snø 16/6-23.

Bilde : Snøleie nord for Geitanova 9/7-23

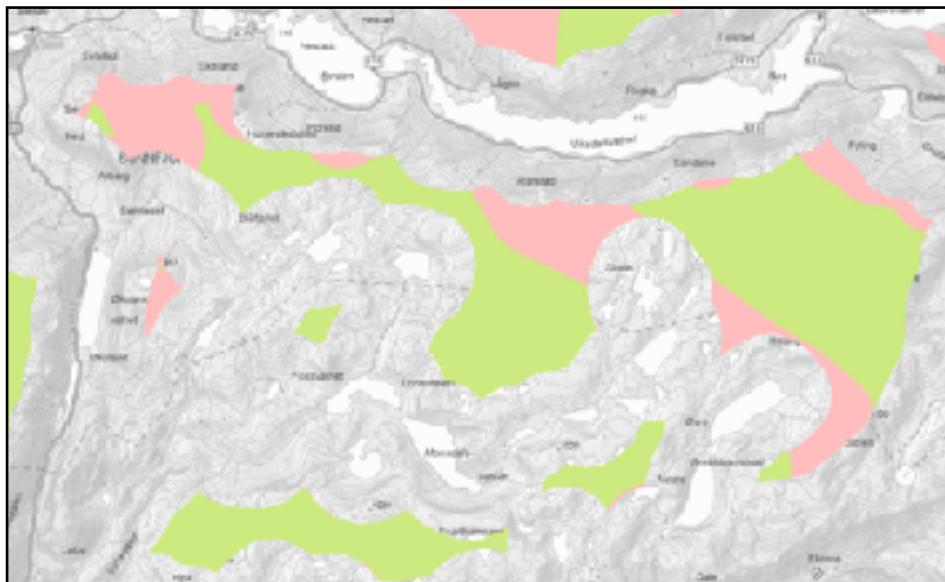
Inngrep i landskapet

Området er utbygd med vannkraft og nødvendig infrastruktur med veier og demninger. Det berørte og synlige området av disse utbyggingen er i hovedsak langs hovedvassdrag under 650 moh i Monsdalen og under 800 meter i Øvre Breidalen.

I mellom og høyalpin sone der vindindustriområdet er tenkt plassert er inngrepene få, og hele dette fjellområdet fremstår som urørt natur. En kraftlinje skjærer gjennom fjellområdet mellom Høyanger og Viksdalen.

Det er ingen veier i planområdet, og der utbygger evt vil legge hovedvei inn i området vil det kreve store naturinngrep.

Kart Vassdragsutbygging er gjennomført i Høyangerfjella, men store deler av dei alpine områda er inngrepsfrie fjellavsnitt. Soner >1 km fra tekniske inngrep er vist med grønt. Raude soner er påverka av inngrep eller 2008, i hovudsak kraftlinjer. (miljøstatus.no)

Bilde: Veien inn langs det regulerte Fossvatnet er tross alt et svært begrensa naturinngrep i forhold til veiene som trengs ved ei vindkraftutbygging. Planområdet opp til høyre. Grøneheianova (900moh) midt i bildet.

Materiale og metoder

Gjennomføring

I våre undersøkelser har vi stort sett benytta metoden med linjetaksering der vi har gått etter planlagte ruter og registrert fortløpende arter og antall fugl underveis (enkel protokollgang). Det er gått 8 ulike ruter (T1 - T8) på tilsammen 119 km. Rutene var lagt opp for å få en best mulig oversikt over fuglefaunaen i de berørte områdene. Høgfjellsområdene var prioritert fordi vindturbinene er tenkt plassert her. Aktuelle våtmarksområder og hekkeplasser for rovfugl var og prioritert, men ikke systematisk undersøkt.

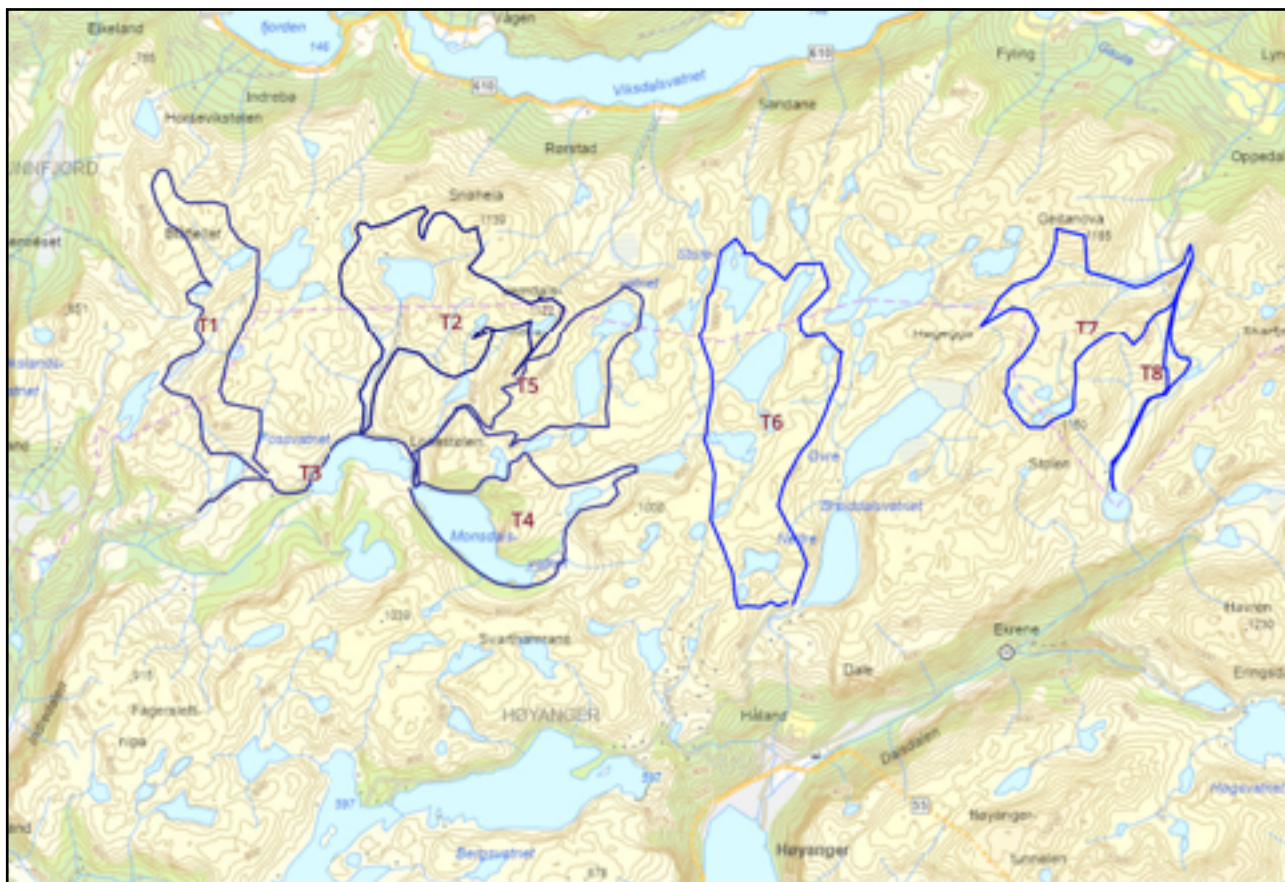
Takseringsarbeidet, linje T1 - T5 ble utført 16-17/6-23 i de vestlige områdene, Snøheia A , og linje T6- T8 i Høyangerfjella B mot øst ble utført 8-9/7-23.

Tidspunktet for taksering påvirker sjølsagt hva som blir registrert og hvilke arter som dominerer. Heipiplerkene var for eksempel mye mer aktive i juli enn i juni, mens gjøken var mest aktiv i juni og ble ikke registrert i julikartleggingen.

De som har deltatt i takseringsarbeidet er Nils Christian Bjørge, Morten Haugum, Pascale Baudonnel, Estela Marques, Andreas Hessvik-Trøyte og Anders Braanaas

I tillegg har vi i løpet av vinteren fått hjelp av turfolk og lokalkjente til å rapportere om fugl, slik at vi har danna oss eit bilde av vinterfuglfaunaen i fjellet og hvordan takseringsrutene burde legges opp.

Alt arbeid er gjort på frivillig basis.

Kart. Oversikt over de takserte linjene T1 - T8

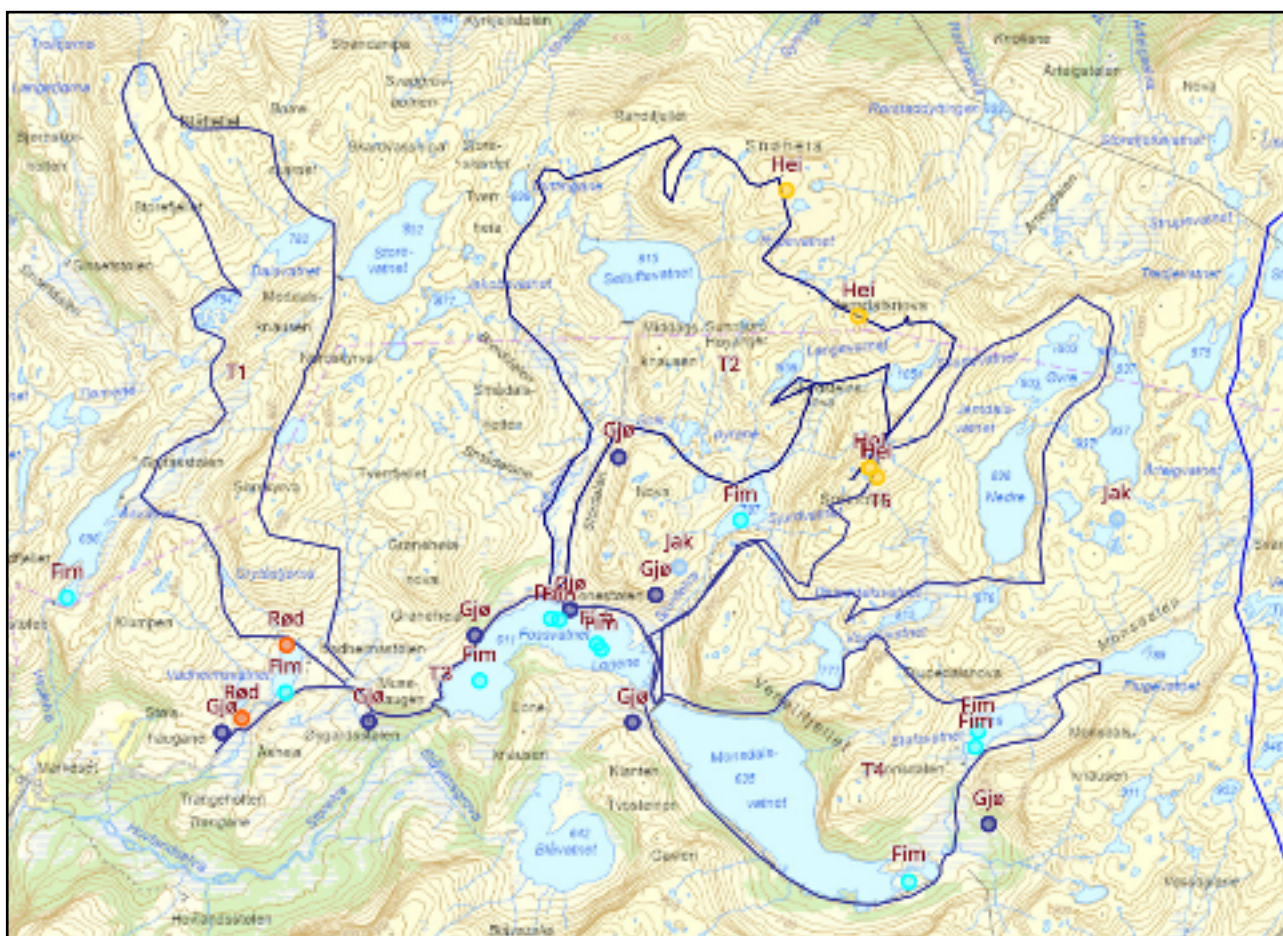
Resultater

Det er funnet 725 individ fordelt på 32 ulike fuglearter gjennom registreringsarbeidet .

Rødlistearter

5 av artene er på den norske rødlista. Fiskemåke VU (Sårbar), Rødstilk NT (Nær Trua), Heilo NT, Jaktfalk VU og Gjøk NT

Kart Rødlistearter med plot

Ansvarsarter

Det er funnet 9 ansvarsarter, arter som Norge har et internasjonalt ansvar for. *Ansvarsarter* er arter der Norge har minst 25% av Europas hekkebestander, eller til og med over 50% av den internasjonale bestanden.

Havørn, jaktfalk, fjellrype, lirype, heilo, heipiplerke, gråtrost, bjørkefink og gråsisik er slike ansvarsarter, der både havørn og fjellrype er arter hvor Norge har over 50 % av den europeiske hekkebestanden.

Flere av disse artene er spesielt knytta til fjellandskapet og alle har vi funnet i Snøheia/Høyangerfjella.

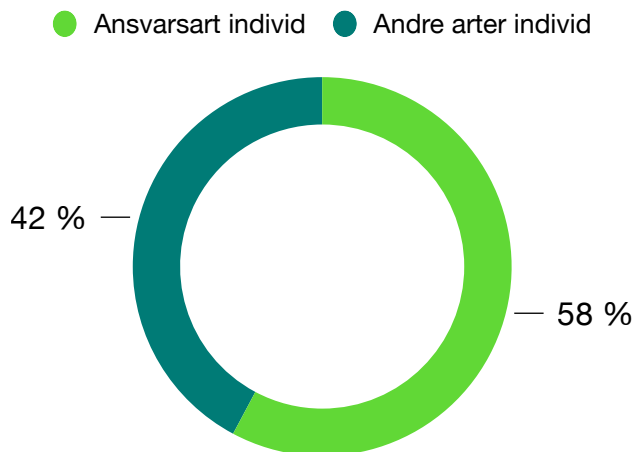

Diagram: Ansvarsarter i prosent av individer funnet i registreringene.

Det er verd å merke seg hvor stor del av antall individ i registreringene som faller inn under gruppen norsk ansvarsart. Dersom en hadde isolert funnene til individ funnet i de alpine områdene ville prosentandelen vært enda større.

Gjennomgang av en del artsgrupper og karakterarter

Ender

Krikkand (*Anas crecca*)
Krikkand var eneste and registrert med 4 individ ved takseringslinje T3 den 16/7-23

Ryper

Fjellrype (*Lagopus muta*)
Fjellrypebestandene i området Snøheia /Høyangerfjell er svært gode. Sammen med fjellområda nordover og østover i Sunnfjord , og østover mot Balestrand er dette etter hva vi vet av de bedre fjellrypeområda på vestlandet og kanskje i hele landet. At vi registrerer så mange fjellrype på denne tida av året (juni) tyder på stor bestand. Observasjoner om høsten i dette fjellområdet og nærliggende område, med registreringer på frå 120 og opp til 450 fjellrype, (Artsdatabanken) stadfester dette inntrykket.

Vi fant den største konsentrasjonen av fjellrype i de vestlige fjellområda, mot Snøheia (T1,T2,T5). I de østlige områda virker det som bestanden av

hekkende fjellrype er noe mindre, men også her ble den funnet ved alle rutene (T6,T7,T8) . Grunnen til det kan være at snømengda er større her, med seinere vår. Takseringstidspunktet var og seinere, kanskje rypene trykket hardere? Det er også opplyst at jakttrykket er større i de østlige delene av planområdet.

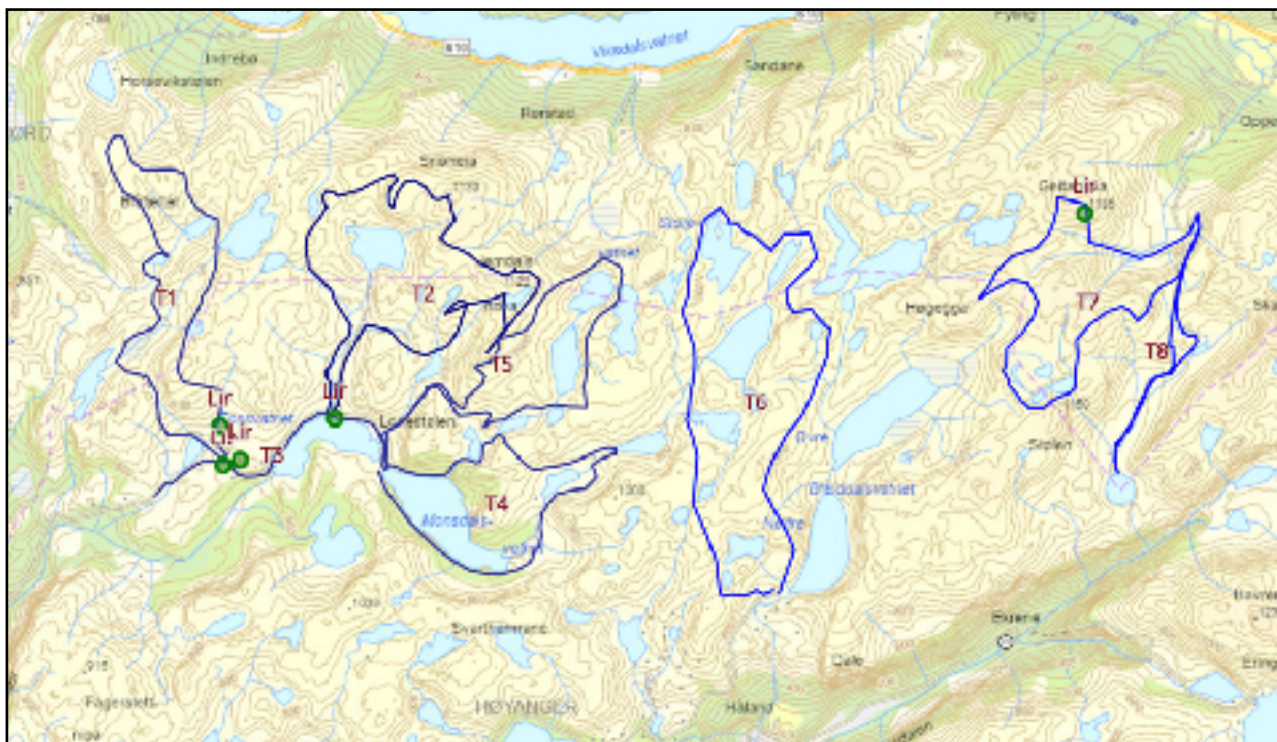
Når fjellrypa flokker seg om høsten bruker den likevel hele Randen, dvs de høyste toppene og de nordvendte brattene mot Viksdalen som rasteområde, og flokkene vil da forflytte seg mye fram og tilbake langs toppene der vindturbiner er planlagt og vil være svært utsatt for kollisjoner med installasjonene.

Kart viser den store andelen fjellrype som ble registrert i Takseringslinje T2 og T5 som gjekk over toppene i Snøheimmassivet.

Lirype (*Lagopus lagopus*)

Lirype ble og funnet med 4 individ i de vestlige områdene (T1) og 1 individ, en stegg nær toppen av Geitenova (1186moh) (T6). Lirype holder seg vanligvis lavere i terrenget enn den alpine fjellrypa, og våre takseringsruter vil i liten grad fange opp særleg mange individ.

Kart viser Lirype (Grøn plot på kart)

Vadefugl og Måker

Heilo (Pluvialis apricaria)
Heilo er rødlista i kategorien NT. Siden denne vadefuglen har sitt hekkeområde i høyfjellet vil den være særleg utsatt ved vindindustriutbygging her. Heilo ble funnet med 4 individ i vest (Snøheia) T2 og T5 den 16/6-23, den er også rapportert av lokale kilder mellom Dyrskardfjellet og Nova 18/6-23

Rødstilk (Tringa totanus)
Rødstilk (NT) er en annen rødlista vadefugl som hekker ved vann og vassdrag i fjellet. Vi registrerte 3 individ langs takseringslinjene (T1 og T3) og ytterligere 3 individ ved Monsdalsvatnet den 15/6-23.

Grønnstilk (Tringa glareola)
En sannsynlig grønnstilk ble sett ved Åsvatnet takseringslinje T1. Grønnstilk er en fåtallig vadefugl i Sogn og Fjordane.

Bilde: Heilo på Sollinova

Strandsnipe (*Actitis hypoleucos*)

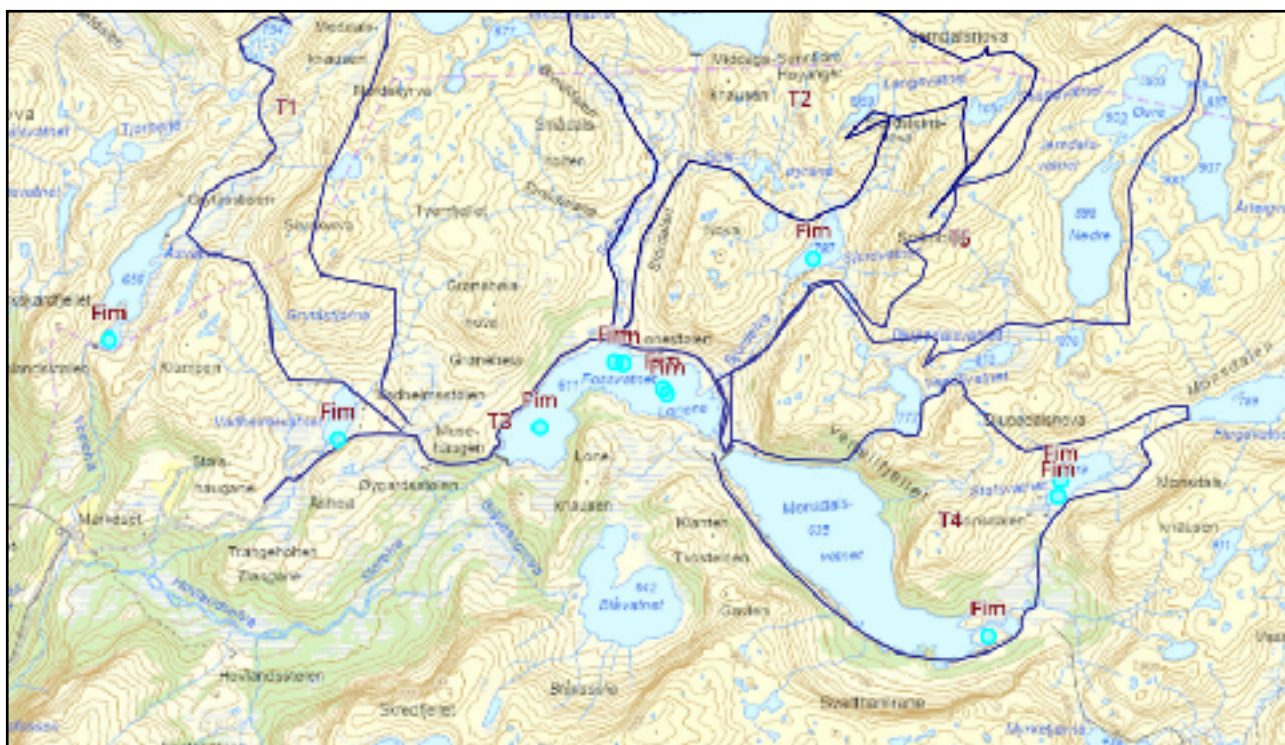
Strandsnipe ble funnet med totalt 15 ind i takseringslinjene T2, T3, T4, T6, T7 og T8

Enkeltbekkasin (*Gallinago gallinago*)

Enkeltbekkasin ble funnet med totalt 4 ind i takseringslinjene T1, T3 og T4

Fiskemåke (*Larus canus*)

Fiskemåke er rødlista i kategorien NT. Fiskemåke ble registrert i alle takseringslinjene 17/6-23 (T1,T2,T3,T4 og T5) To dununger på en liten holme i Fossvatnet.

Kart fiskemåke lys blå plot på kart

Lommer

Storlom (*Gavia arctica*)

4 storlom fordelt på 2 par ble registrert. Et i vest i Fossvatnet (T3) og et i øst i Breidalsvatnet (T6). Begge disse vanna er regulert. Storlomen kan gjerne hekke i mindre tjern og vann høyere oppe.

Smålom (*Gavia stellata*)

1 smålom ble registrert mellom Fossvatnet og Vadheimstølen (T3). Lokale kilder opplyser om hekking i et mindre tjern nær ved.

Begge disse fåtallige lom-artane skal være utsatt for kollisjoner med vindturbiner, da de trekker mye i næringsøk mellom hekkeplass og fiskevann i nærheten. I tillegg er de vare for forstyrrelse og vil lett sky etablerte hekkeområder.

Jaktfalk og fjellrype i samspill

Jaktfalk (*Falco rusticolus*) (bilde)

Et annet spesielt funn som bekrefter at rypebestanden er god er funnet av hekkende jaktfalk i fjellområdet. Vi fikk tidleg opplysninger om stor falk i området, fra flere kilder, og et jaktfalkreir med to unger ble funnet av Agnar Målsnes på bakgrunn av disse opplysningene. Jaktfalken er en sjelden hekkefugl i Norge, i tillegg til at den er norsk ansvarsart med mer enn 25% av den europeiske hekkefuglbestanden. Finnmark og Nordnorge har hoveddelen av den norske jaktfalkbestanden. I Sogn og Fjordane registreres årlig ca 5 par, og den totale bestanden er trolig ikke mer enn 10 par (Agnar Målsnes pers med.) Paret i Høyangerfjella er pr i dag det eneste kjente paret i midtre og ytre deler av Sogn og Fjordane.

Jaktfalken er en rypespesialist og livnærer seg nesten utelukkende av rype, sammenhengen mellom de gode rypebestandene og jaktfalken i området er helt klart, og i seg sjøl en naturkvalitet som gjør området i Snøheia/Høyangerfjella til et fjellområde av nasjonal verdi. Både fjellrype og jaktfalk er arter som er utsatt for å bli drept ved kollisjon med vindturbiner. Jaktfalken har et stort territorium, og i et område som det vi har undersøkt er det trolig plass til kun éit par som da bruker heile fjellområdet som sitt territorium. For en art med så få individ og med så stor radius og aktivitet i forbindelse med næringsøk er det desto større sjanse for å bli utradert i et område som er tett belagt med vindturbiner.

Andre rovfugler

Havørn (*Haliaeetus albicilla*)

To havørn (norsk ansvarsart) ble sett 17/6-23 på takseringsrute T1 og T4, muligens same individ. 3 havørn var også registrert flygende inn mot Snøheia 1/4-23 (Endre Floen) Havørn etablerer seg lenger og lenger inn i landet og også opp i fjellet der den finner egnede forhold. Hekking i området kan ikke utelukkes.

Kongeørn (*Aquila chrysaetos*) (bilde)

Vi har fått opplyst av lokale kilder at det hekker kongeørn i den vestlege delen av planområdet, men det ble ikke sett kongeørn under vår registrering. Gjennom ettervinteren og våren 2023 fikk vi likevel inn ørneregistreringer fra 3 ulike kilder, der den ene var fotodokumentert, en ung kongeørn.

Bilde: Kongeørn

Fjellvåk (*Buteo lagopus*)

Fjellvåk ble heller ikke registrert, men det er opplysninger om fjellvåk i de østlige områdene ved Sauebetnene og Oppdalen fra tidligere år. (Lokale kilder) Det var lite smånagere i 2023, noe som sjølsagt påvirker forekomsten av rovfugl negativt.

Dvergfalk (*Falco columbarius*)

Dvergfalk ble ikke funnet under våre takseringer, men Biofokus som gjorde registrering av naturverdier i det samme området i august 2023 fant hekkende dvergfalk vest i området Blåfjell-Snøheia. Dvergfalken er dessuten norsk ansvarsart og kommer i tillegg til de 9 ansvarsartene vi fant.

Spurvefugl

17 arter spurvefugl ble registrert. (Se artsliste vedlegg) Dette utgjør ganske sikkert ikke det totale antall spurvefugl i området siden de mest artsrike områdene i og under skoggrensa er mangelfullt undersøkt. En eventuell utbygging med tilførselsveier inn i området vil påvirke fuglelivet i store områder som ligger utenfor vår kartlegging.

Heipiplerke (ansvarsart), løvsangar, steinskvett og ringtrost er de vanligste spurvefuglene i undersøkelsen.

Noen kommentarer til enkeltarter:

Heipiplerke (*Anthus pratensis*) (bilde)

Heipiplerke er særlig knytta til det åpne landskapet i fjellet og ved kysten. I Norge er det en vanlig fugl, men den er på den europeiske rødlista. Vi har derfor et særleg ansvar for å ta vare på leveområdene til heipiplerka i vårt land.

Heipiplerka var ikke uventa den vanligste arten under vår registrering i Snøheia/Høyangerfjell. I område A ble det registrert 108 heipiplerke den 17/6, og i område B

Bilde: Heipiplerke

hele 247 individ den 8-9/7. På en av takseringslinjene (T6) i Høyangerfjella , en strekning på 19 km ble det den 9/7 notert 175 varslende heipiplerker. På denne tida har de aller fleste unger denne høyden og varsler aktivt ved forstyrrelse. Det er vanskelig å anslå, men det er rimeleg å anta at dette kan utgjøre opp mot 100 par langs den takserte linja. I tillegg til å være en norsk ansvarsart er heipiplerka også hovedvert for gjøken (NT).

Ringtrost (*Turdus torquatus*)

25 ringtrost ble registrert i område A og 9 ringtrost i område B

Steinskvett (*Oenanthe oenanthe*)

25 steinskvett ble registrert i område A, og 43 steinskvett i område B.

Gjøk (*Cuculus canorus*) (bilde)

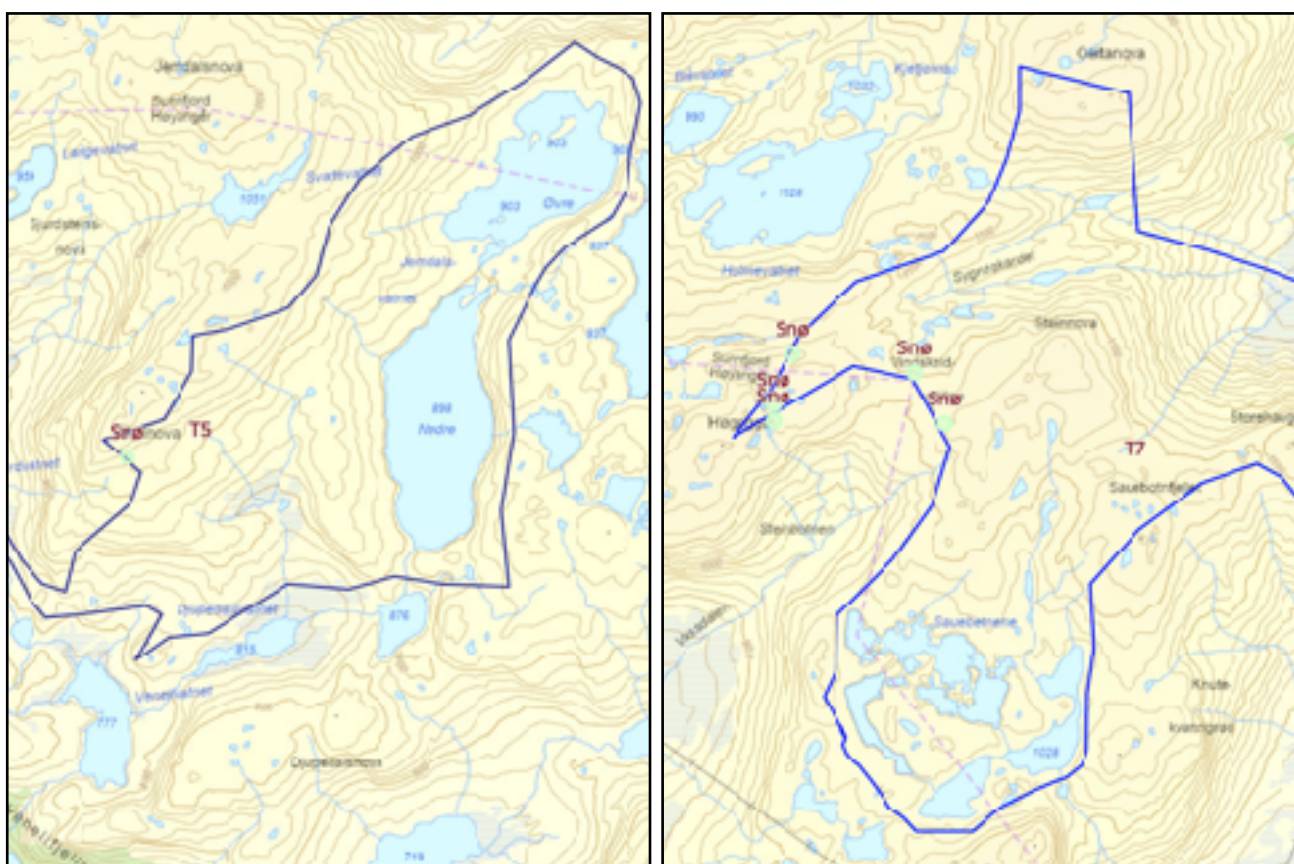
Gjøk er rødlista (NT) og sliter blant anna fordi klimaendringene gjør at mange av vertsfuglene kommer tidlegere om våren. Gjøken som overvintrer i tropisk Afrika har lang vei og kommer kanskje i seineste laget for å legge egg i reir i lavlandet der hekking begynner tidlig. Den første registreringshelga vår 17-18/6, område A, ble det notert 8 gjøk som alle var svært aktive. Gjøk var registrert på alle dei 5 rutene som vart gått. Den andre registreringshelga, område B, var nok for sein slik at gjøken var ferdig med egglegging og lite aktiv.

Kart: Observasjoner av Gjøk (blå plot)

Snøspurv (*Plectrophenax nivalis*)

Snøspurv er og en art der Norge har en stor del av den europeiske bestanden (5-25%). Snøspurv ble registrert i område A med 1 individ, og i område B med 5 individ. Snøspurv hekker i blokkmark på dei aller høyeste toppene. På Høgegga i Høyangerfjell var stor tetthet av snøspurv. Sidan snøspurven hekker i de aller høyeste toppene, vil den trolig som fjellrypa bli særleg ramma av vindindustri i høyfjellet.

Kart. Observasjoner av snøspurv (lys grøn plot) på T5 og T7

Gulerle. (*Motacilla flava*)

En gulerle ble observert av Agnar Målsnes i Nedre Breidalen 3/6-23.

Pattedyr

Hjort (*Cervus elaphus*) Spor sett i snø ved Øvre Jemdalsvatn 17/6-23

Rødrev (*Vulpes vulpes*) Det ble observert en rødrev nær toppen av Snøheia den 17/6-23

Hare (*Lepus timidus*) NT Avføring sett fleire stader. Hare er rødlista i kategorien NT

Lemen (*Lemmus lemmus*) Ein god del skit i snøleiene . Ingen levende individ observert.

Bilde:

Rødrev på Snøheia, Foto Morten Haugum

Gjennomgang av takserte linjer.

Område A Vest, Snøheia

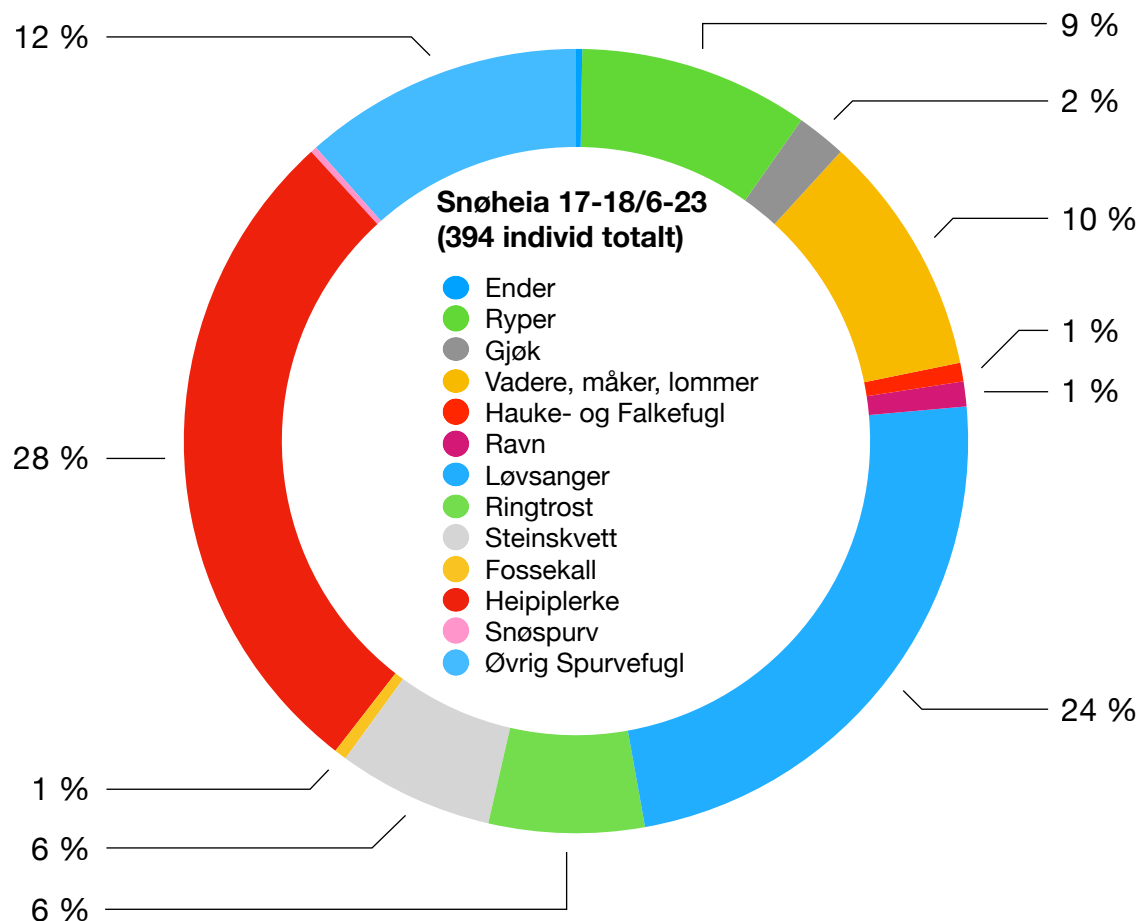

Diagram viser fordeling av artsgrupper og utvalgte arter i område A Snøheiaområdet. Det ble gått 5 takseringslinjer i dette området som er planlagt utbygd av Hydro og Eviny.

Det undersøkte området (A) har større variasjon i naturtyper enn område B. Det viser igjen i tall arter (32) som ble registrert i dette området. De lavereliggende områdene ligger i nordboreal sone og har partier med fjellbjørkeskog med varierende tetthet og høyde.

Her er også en del fine våtmarksområder nordover fra Åsvatnet (T1) rundt Vadheimstølen (T3) og innover i Monsdalen (T4)

Tidspunktet for takseringen her 17-18/6 fanger og opp en del arter som er tause seinere på sommeren. Gjøk er et eksempel på disse.

Bilde: Stølsvatnet i Monsdalen (T4) 17/6-23 Foto: Estela Marques

Bilde under: Øvre Jemdalsvatnet (T5)

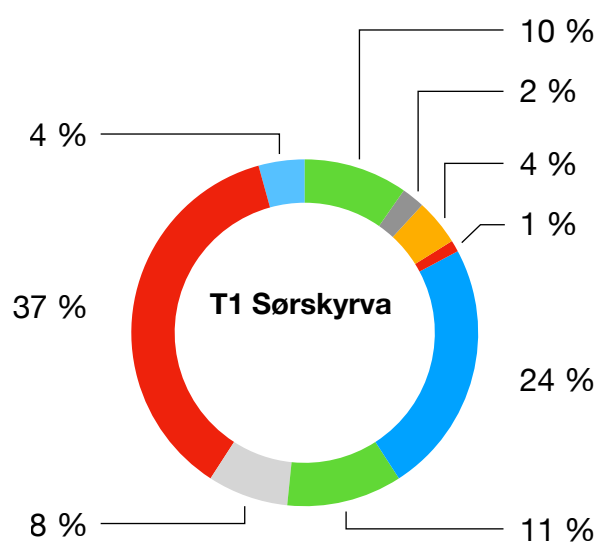

Rute T1 17/6-23 06:00-15:30 Nils Christian Bjørge

13,7 km på kart. Registrert 17 arter og 94 individ

Start og stopp ved Vadheimstølen.

Takseringslinjas laveste punkt ved Vadheimsvatnet (580 moh). Gjennom våtmarkene NØ for Åsvatnet (656 moh), opp mot Storefjellet (937 moh) og Blåfjellet (968 moh) og over mot kanten til Viksdalen. Videre V for kanten på Nordskyrva og over toppen på Sørskyrva (944 moh)

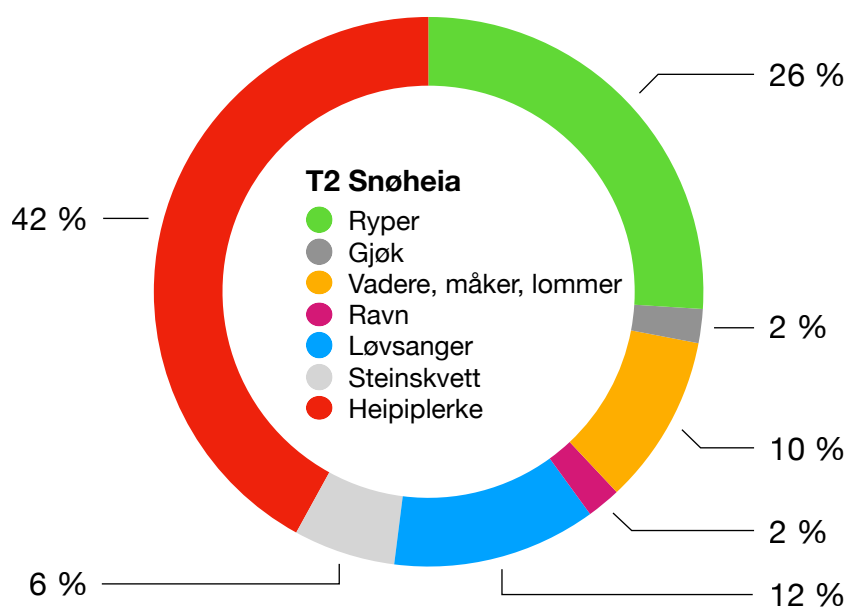

- Ryper
- Gjøk
- Vadere, måker, lommer
- Hauke- og Falkefugl
- Løvsanger
- Ringtrost
- Steinskvett
- Heipiplerke
- Øvrig Spurvefugl

(Mrk: Fargene på plot i kart stemmer ikke overens med fargene i diagram)

Rute T2 17/6-23 06:00-15:00 Morten Haugum
16,8 km på kart. Registrert 11 arter og 52 individ.
Start og stopp ved Fossvatnet /Lonestølen.

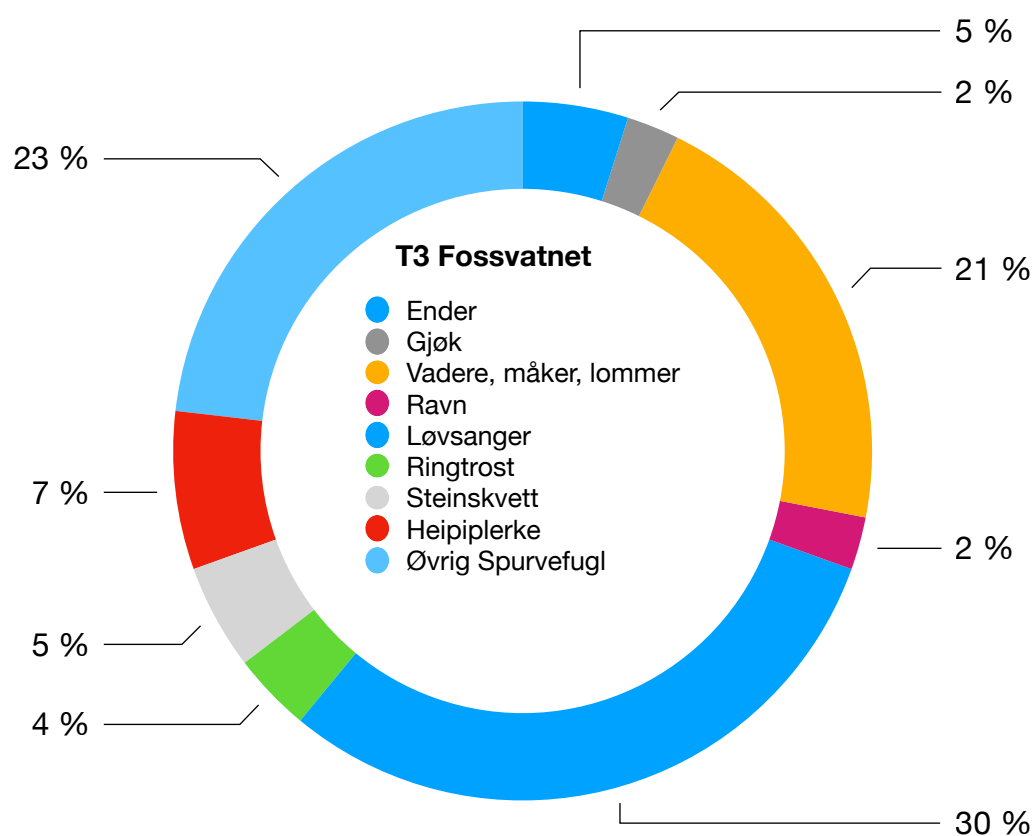
Takseringslinjas laveste punkt ved Fossvatnet (611 moh). Opp på østsida av Seltuftelva, Gjennom våtmark N for Sjurdsvatnet (786 moh). Opp til Langevatnet (959 moh) og Svartevatnet (1049 moh) og videre opp på Sollinova (1090 moh). Over Jemdalsnova (1122 moh) og toppen av Snøheia (1139 moh) . Ned over Randfjellet og Tverrheia, gjennom våtmark i Breidalen og ned på vestsida av Seltuftelva.

Rute T3 17/6-23 06:00-15:30 Pascale Baudonnel

5,0 km på kart. Registrert 21 arter og 84 individ.

Start ved Kringlekleiva (570 moh) nedanfor Vadheimsvatnet. Fulgte veien inn til dammen ved Monsdalsvatnet (635 moh)

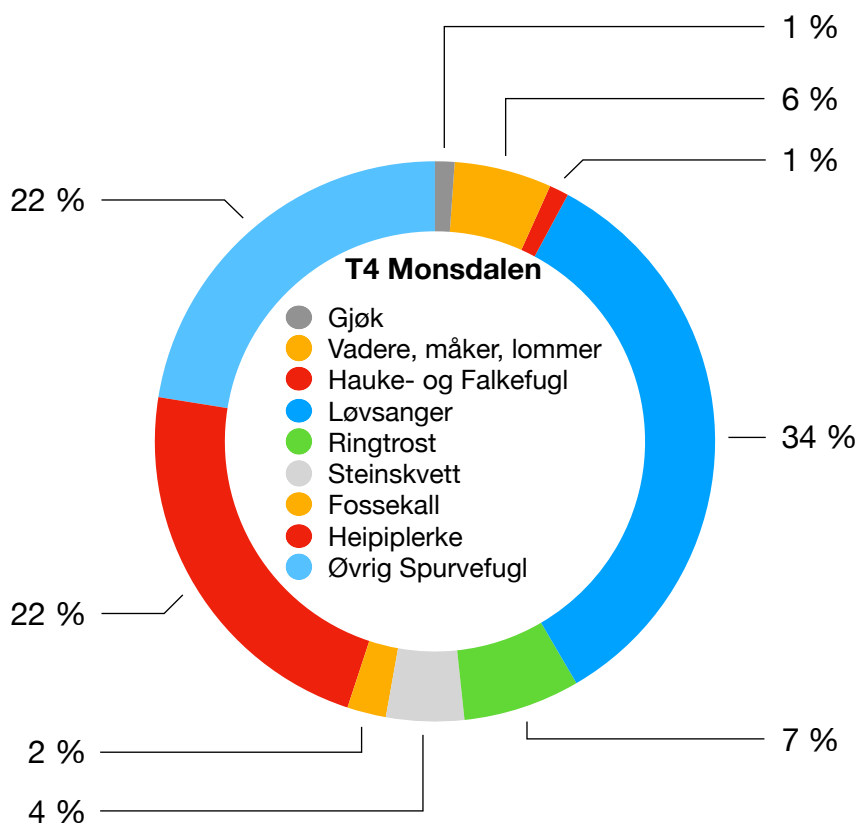
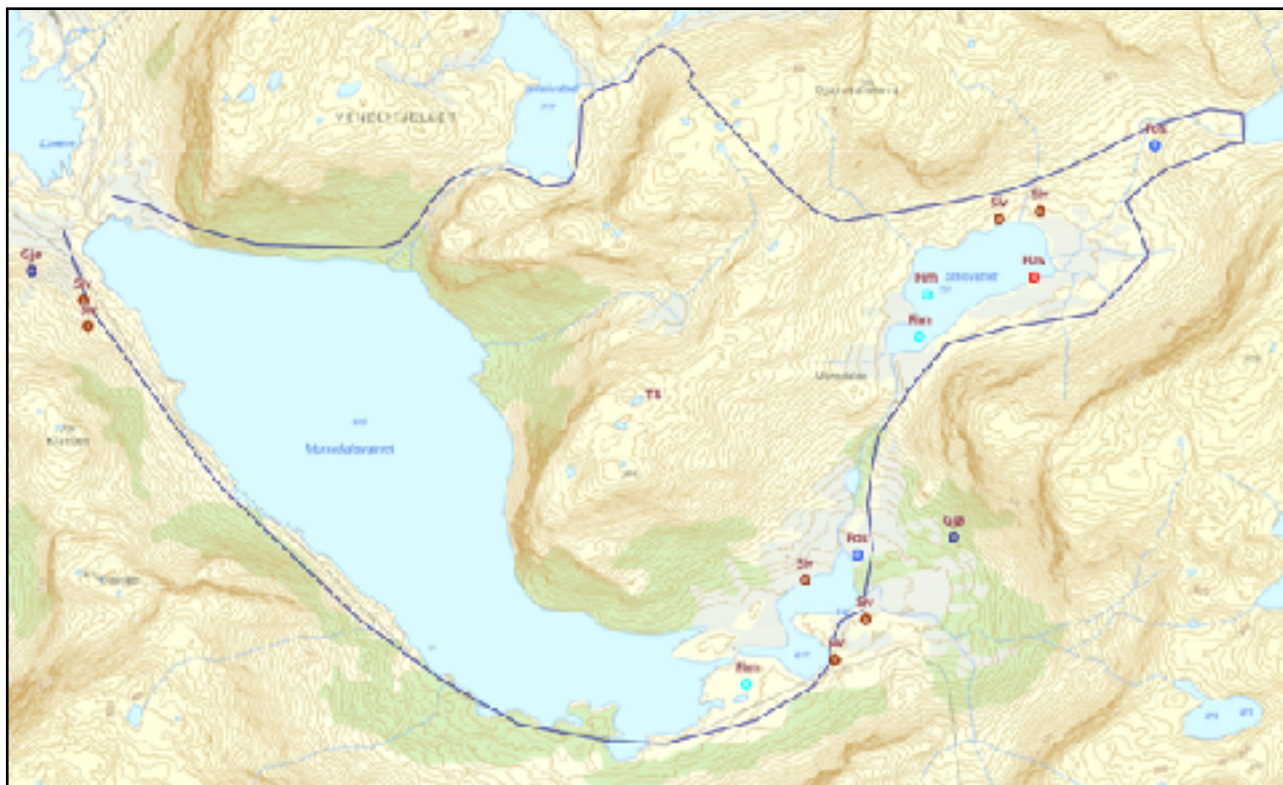

Rute T4 17/6-23 06:00-15:00 Estela Marques

9,8 km på kart. Registrert 14 arter og 89 individ.

Start og stopp ved dammen Monsdalsvatnet (635 moh)

Inn langs sørsida av Monsdalsvatnet. Gjennom våtmarker i Monsdalen og rundt Stølsvatnet (725 moh) Opp lia under Djupedalsnova og ned til Venelivatnet (777 moh). Ned til Monsdalsvatnet i lia under Venelifjellet og tilbake til dammen i vestenden av Monsdalsvatnet.

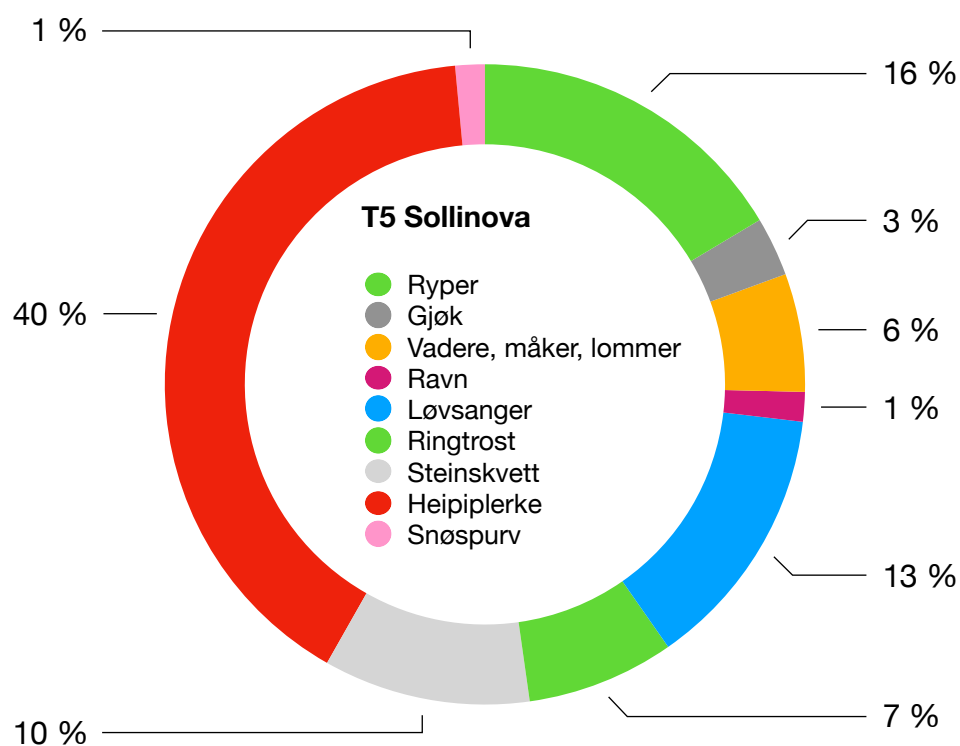
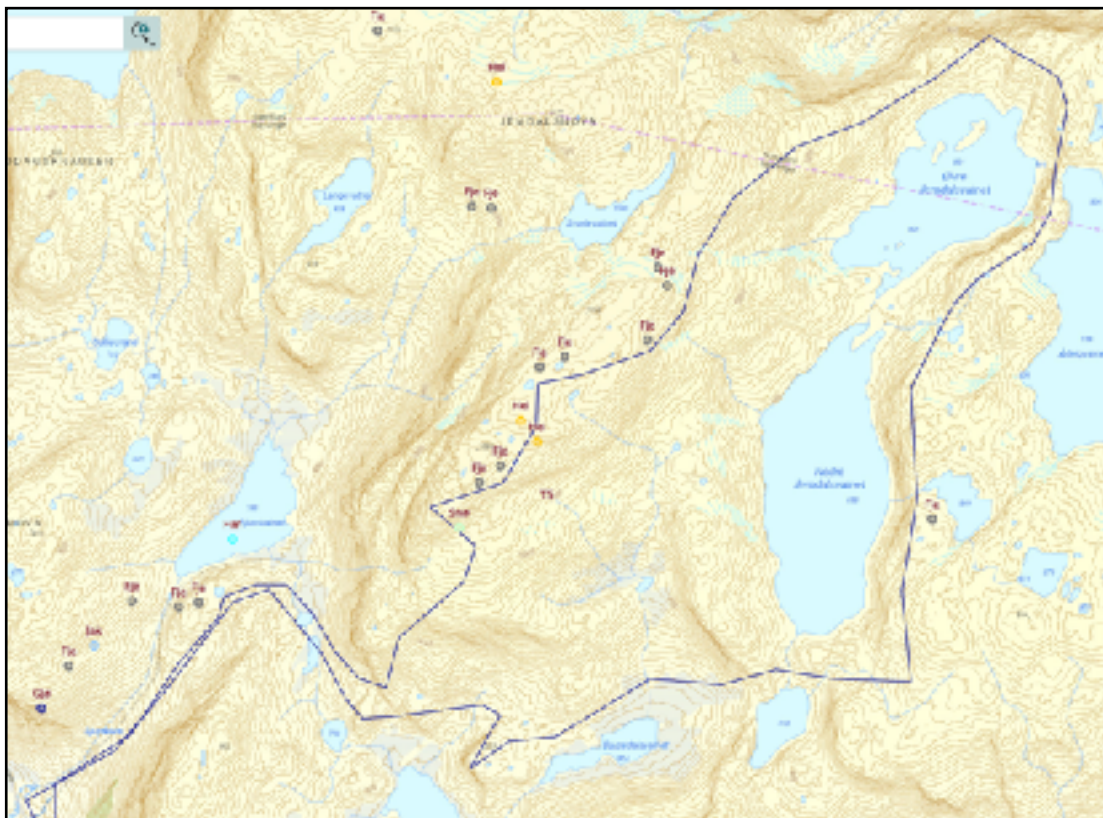

Rute T5 17/6-23 06:00-14.00 Anders Braanaas

13,1 km på kart. Registrert 12 arter og 70 individ.

Start og stopp ved dammen Monsdalsvatnet (635 moh)

Opp på østsiden av Sjurdelva. Opp på Sollinova (1090 moh) Rundt Øvre Jemdalsvatnet (901 moh) Sørøver mellom Jemdalsvatnet og Årteigvatnet, forbi Djupedalsvatnet (814 moh) og Venelivatnet . Tilbake ned langs Sjurdselva.1234

Område B Øst , Høyangerfjell

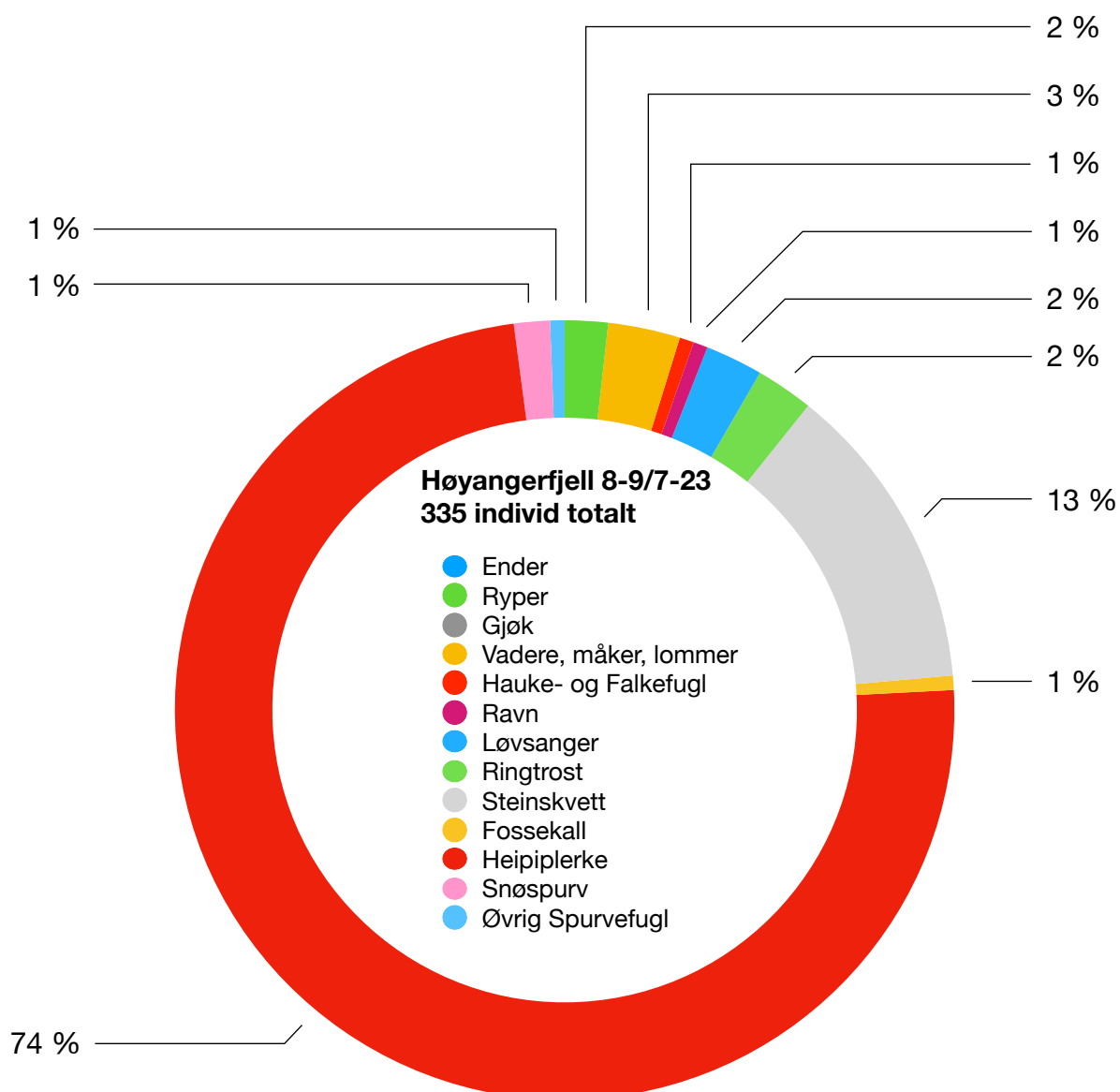

Diagram viser fordeling av artsgrupper og utvalgte arter i område B, Høyangerfjell. Det ble gått 3 takseringslinjer i dette området som er planlagt utbygd av Fred. Olsen Renewables.

Det undersøkte området B ligger i snitt adskillige høydemeter over område A lenger i vest. Siden snøen ligger lenger i de østlige områdene valgte vi å gjennomføre undersøkelsene her tre uker seinere, 8-9/7.

Om dette var riktig er en vurdering? Resultatene viser uansett en nokså stor forskjell i artssammensetning, med lavere artstall i øst, 13 arter mot 32 i vest, og mange fler individ i prosent av totalen for artene heipiplerke og steinskvett.

Det kan tyde på at disse artene har vært ferdig med rugeperioden og var mer aktivt varslende, lettere å oppdage, ved den siste takseringsrunden.

For gjøken sitt vedkommende var resultatet motsatt. 8 gjøk i område A ingen i område B.

Sansynligvis var den ferdig med eggleggingsaktivitet på dette tidspunktet.

Rypene dominerte også mer i område A. Her kan og tidspunktet ha stor betydning, men det kan og være at rypebestanden i område A faktisk er større enn i de mer snøtunge østlige områdene(B). Jaktpresset sies og å være større i øst.

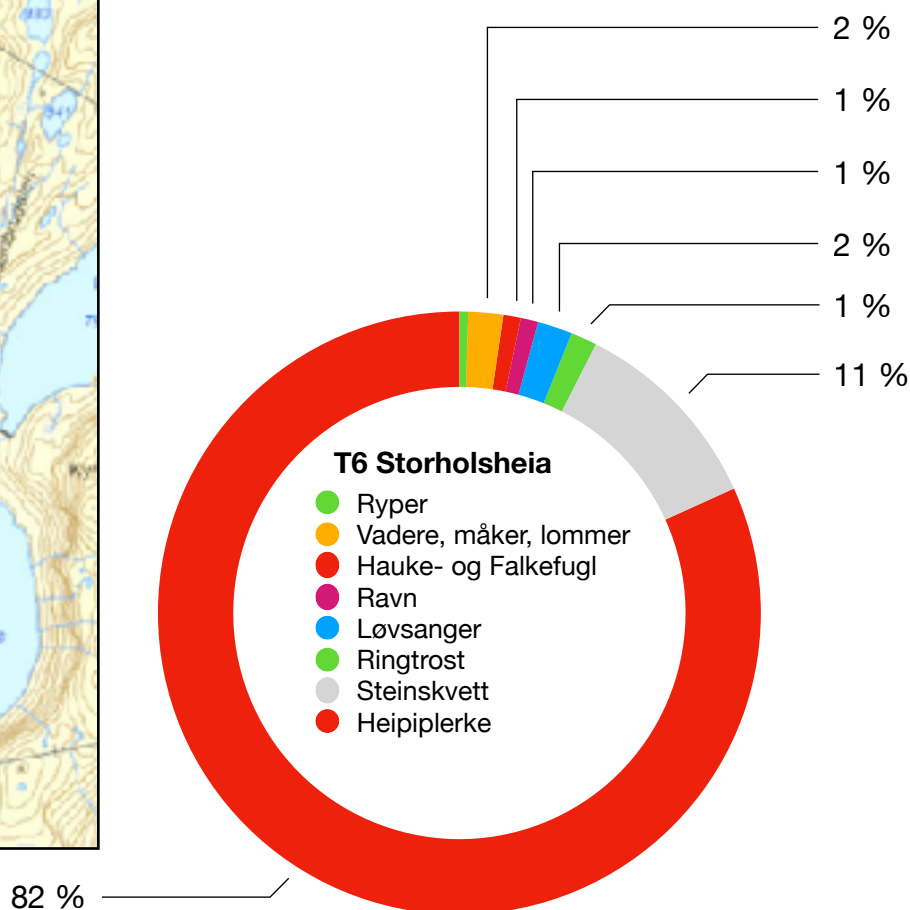

Bilde: Utsikt nordvestover fra Høgegga . (T7) Store sårbare områder i mellom- og høgalpin sone. Sparsom vegetasjon i områder med snøleie og blokkmark.

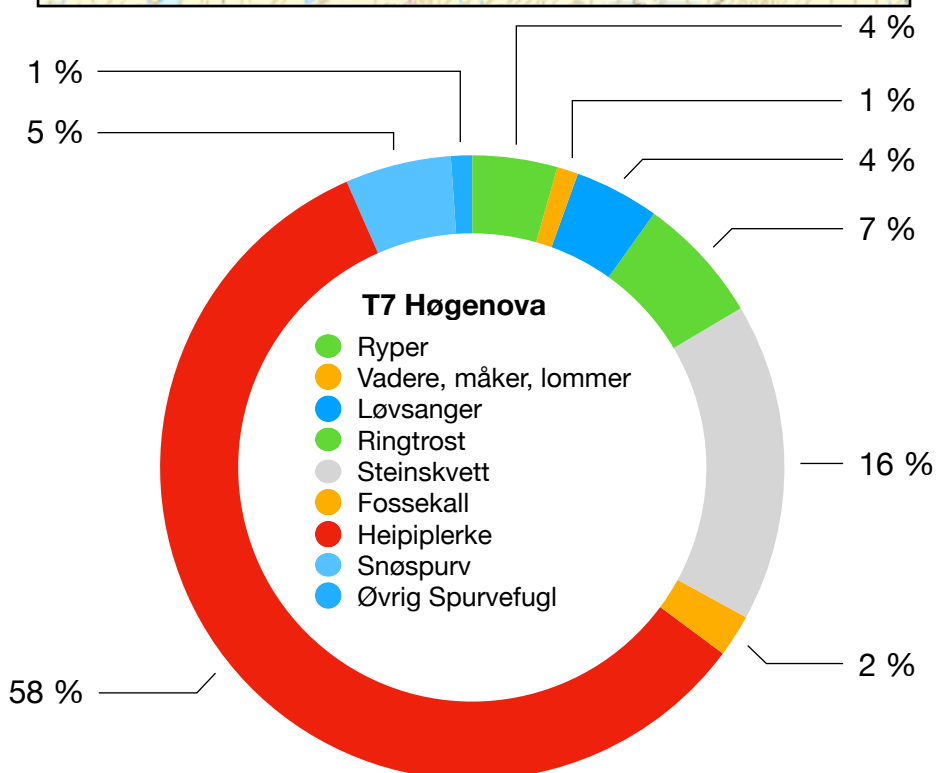
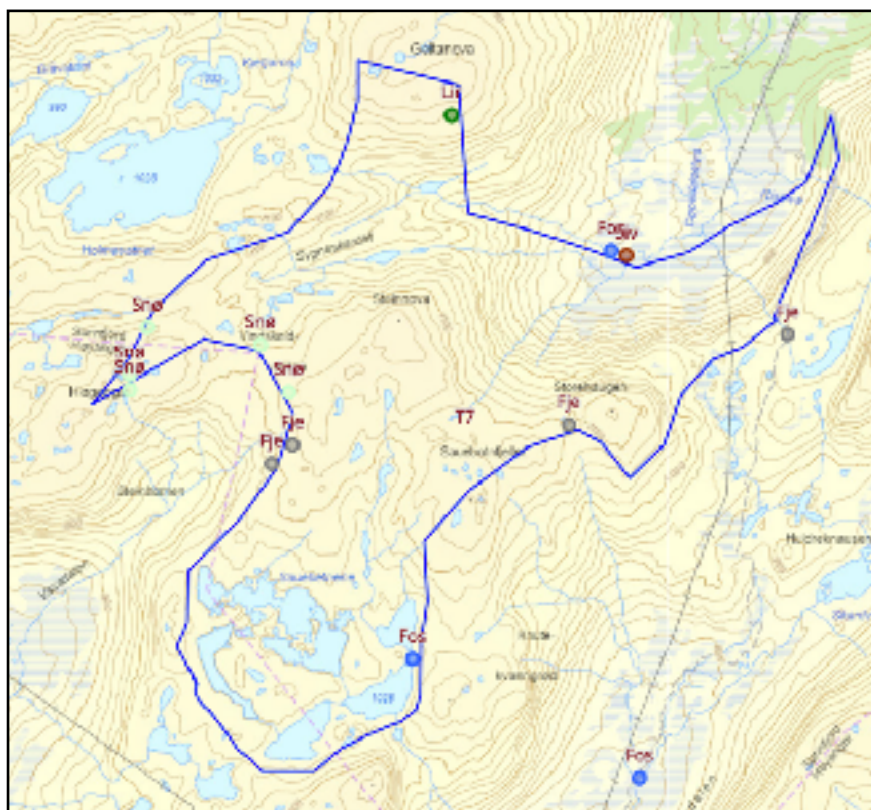
Rute T6 9/7-23 kl 05:00-14:30 Anderas Hessvik-Trøyte
15,5 km på kart. Registrert 9 arter og 214 individ.

Start og stopp ved dammen på nedre Breidalsvatn (736 moh) Opp Holten og Storholsheia (1045 moh) Inn Steinbrudalen, ned på Flatefjellet (998 moh) mellom Øvre Blankedalsvatnet og Steinbruvatnet. Opp på sørsida av Storevassegga og videre rundt Storevatnet (959 moh). Sørøst vest for Nedre Blankedalsvatnet og Tjørnane. Videre vest for Skråbakkevatnet (864 moh) og ned til Nedre Breidalen.

Rute T7 9/7-23 kl 05.30-13:30 Anders Braanaas
13,0 km på kart. Registrert 10 arter og 91 individ.

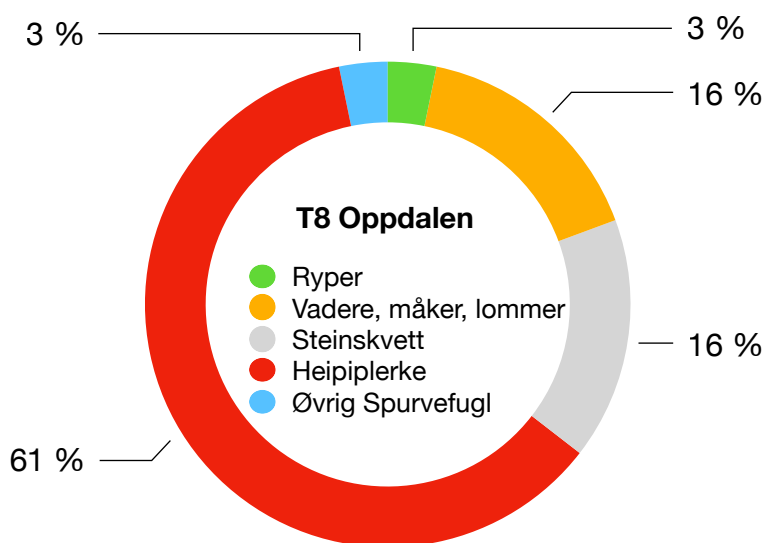
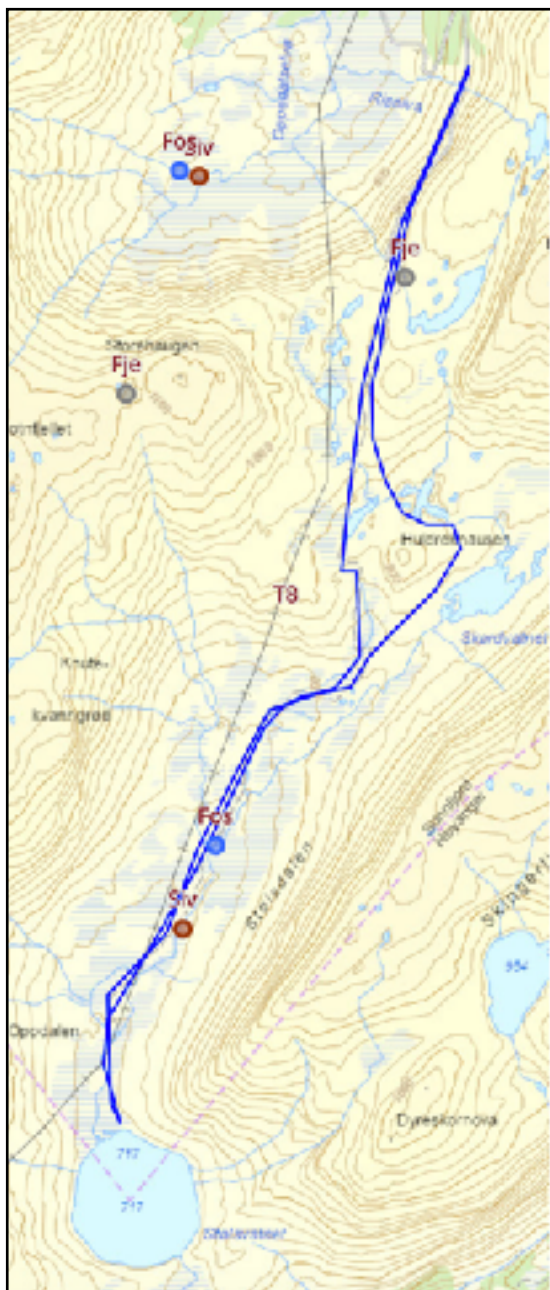
Start og stopp der vegen krysser Riselva (850 moh)
Opp sør for Storehaugen (1120 moh) videre over Sauebotnfjellet og rundt tjernene i Sauebetnene (1028 moh). Nordover rundt Steinbotnen og opp på Høgegga (1167 moh) Videre mot NØ til Geitanova (1186 moh) ned til Oppedalsdalen (ca 800 moh) og opp igjen langs vegen til startpunkt.

Rute T8 8/7-23 kl 16:30-20:00 Anders Braanaas
8,6 km på kart. Registrert 5 arter og 31 individ.

Start og stopp der vegen krysser Riselva (850 moh).
Fram og tilbake Oppdalen til Stølsvatnet (717 moh) Høyeste punkt i overgangen mot
Oppedalsdalen (1000 moh). Sving rundt Huldreknausen mot Skardvatnet (845 moh) på veg opp
igjen.

Merk: Tidspunkt for taksering avviker fra de øvrige.

Registreringer gjort av turfolk i perioden 25/2-23 til 18/6-23

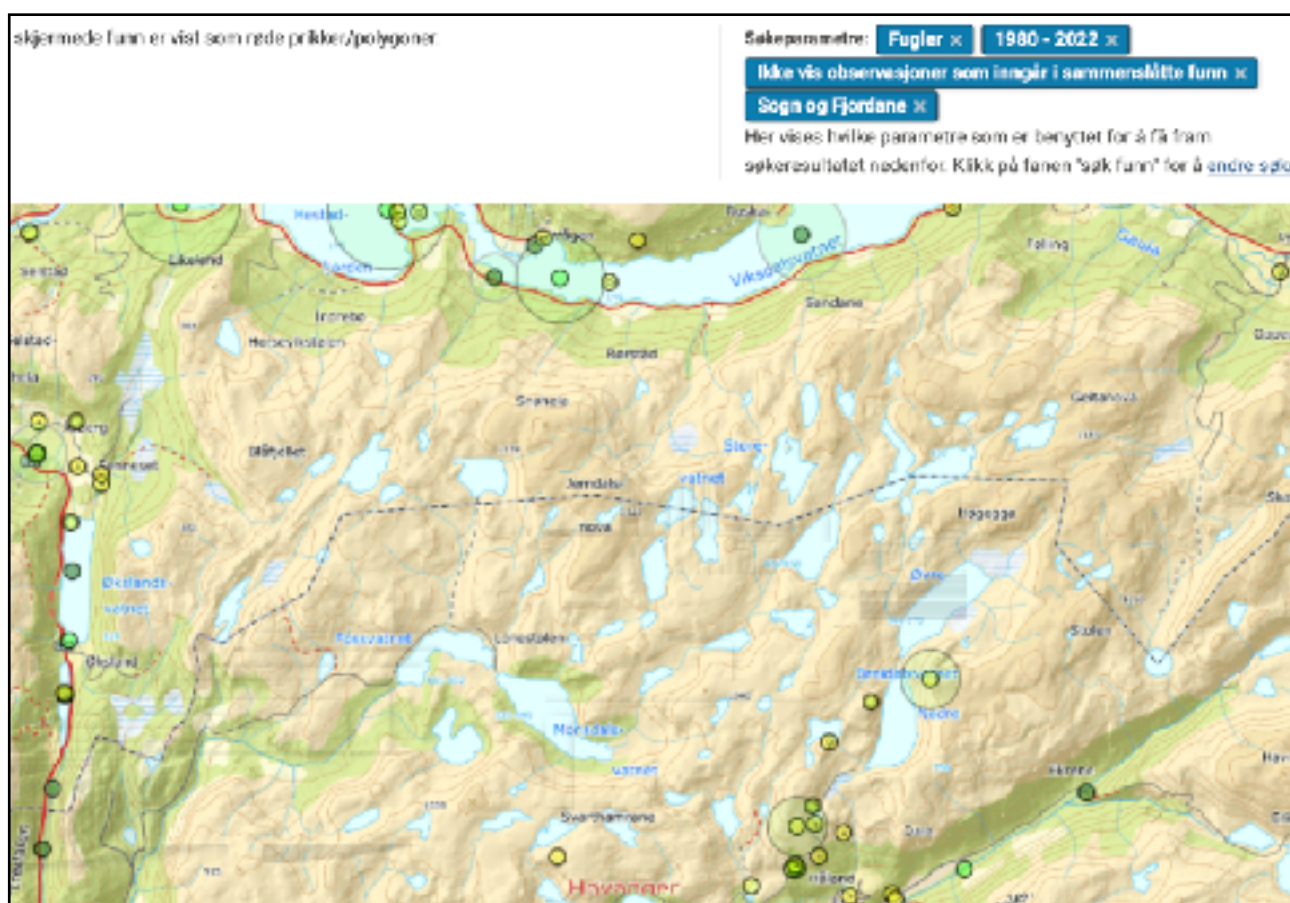
På grunn av manglene kapasitet og manglende kjennskap til fjellområdet ønska vi å utnytte kjentfolk og turgåere for å danne oss et bilde av forekomst av vinterfugl i det aktuelle fjellområdet. Ved siden av å kontakte enkelte personer pr telefon la vi også ut en forespørsel på sosiale medier om å rapportere fugl til oss.

Vi fikk inn 37 observasjoner fra 6 ulike personer. (Vedlagt tabell over registrerte funn.)

Samtaler pr telefon ga oss også nyttige opplysninger om både rypebestanden i ulike deler av fjellområdet, og forekomst av rovfugl.

Tidligere registreringer i fjellområdet.

Det er svært få registrerte funn av fugl, fra litt perifere fjellområder i Sogn og Fjordane. Det finnes en del lokal kunnskap, men denne er ikke registrert og dermed ikke tilgjengelig for forvaltningen.

Kart: Utsnitt fra artsobservasjoner årene 1990-2022 viser kun spredte funn helt i utkanten av planområdet.

Noen betraktninger og bekymringer.

Konsekvenser av vindindustri i fjella.

Spesielt sårbare arter ved vindindustri i fjella vil være rovfugl, hønefugl og lommer.

Undersøkelser har vist at stedegne arter rammes hardt av vindindustri.

Jaktfalk har lav reproduksjonsevne og store revir. De nytter store områder til næringsøk og sjansene for kollisjoner med vindturbinene er stor over tid. Voksenfuglene lever lenge, er få og sårbare. Om en voksenfugl omkommer vil bestanden i et område kanskje være utradert.

Det viser seg også at rovfugl på trekk gjerne unnviker vindindustriområder, barriereeffekten. Om dette også gjelder stedegne par vil det bety at hele fjellområder vil kunne bli tømt for rovfugl.

Også rypene er stedegne fugler som oppholder seg hele året i de aktuelle utbyggingsområdene.

På grunn av dårlig syn og manøvreringsevne er hønefuglene utsatt for kollisjoner med vindturbiner. De store flokkene med fjellrype som samles på, og flytter seg mellom, toppene høst og vinter vil være kritisk utsatt.

Lommene er en annen utsatt artsgruppe. Vi fant både smålom og storlom i våre undersøkelser.

Lommene trekker mellom reirplass og fiskevann over store områder, gjerne på nattetid. De er også vare for forstyrrelser og vil gjerne sky et område ved store inngrep.

Klimaendringer og ansvar for fjellnaturen.

Klimaendringene som allerede påvirker fjellnaturen sterkt er en av årsakene til at vi må være spesielt varsomme med inngrep i alpine soner.

Arter i det åpne landskapet, som heippielerke og steinskvett, vil presses oppover når gjengroing øker og skoggrensa kryper opp.

Alpine arter som fjellrype og snøspurv vil kanskje helt miste sine leveområder i våre områder.

Vi har store deler av Europas fjellområder i vårt land, og dermed store deler av fjellfuglbestandene.

Våre valg vil i stor grad påvirke eksistensen til mange av de artene som er tilpassa forholdene i fjellet over tusener av år. Vindindustri vil i ytterligere grad endre vilkåra til disse artene i negativ lei

Bilde: Sjurdsdalsvatnet

Referanser og Kilder

Artsdatabanken – [<https://artsdatabanken.no>]

Norges geologiske undersøkelse - NGU [<http://www.ngu.no>]

Kartgrunnlag [<https://www.fylkesatlas.no>]

Brynjulvsrud, J.G., Lønnve O.J. og Larsen, P.G. 2024. Kartlegging av fjellnatur i området Blåfjellet-Snøheia-Geitanova. Naturmangfold i foreslåtte vindkraftområder i Høyanger og Sunnfjord. Biofokus rapport 2024-002. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Haftorn, S. 1971. Norges Fugler, Universitetsforlaget. Oslo - Bergen.

Håland, A 2022 Kartlegging av hekkende fugler i Matrefjellene – Stølsheimen Vest, Vestland, i 2022. NNI-rapport nr.617

Miljødirektoratet, Rapport M-1307 i 2019

Andre kjelder

Lokalkjende og turfolk

Vedlegg:

Art		Rød liste	Ansvars art	Individ T1- T5	Individ T6-T8	Individ Total	Ansvarsart individ
Krikkand	<i>Anas crecca</i>			5		5	
Lirype	<i>Lagopus lagopus</i>		X	4	1	5	5
Fjellrype	<i>Lagopus muta</i>		X	33	5	38	38
Gjøk	<i>Cuculus canorus</i>	NT		8		8	
Heilo	<i>Pluvialis apricaria</i>	NT	X	4		4	4
Enkeltbekkasin	<i>Gallinago gallinago</i>			4		4	
Strandsnipe	<i>Actitis hypoleucos</i>			7	8	15	
Rødstilk	<i>Laus canus)</i>	NT		6		6	
Grønnstilk ?	<i>Tringa glareola</i>			1		1	
Fiskemåke	<i>Larus canus</i>	VU		13		13	
Smålom	<i>Gavia stellata</i>			2		2	
Storlom	<i>Gavia arctica</i>			2	2	4	
Havørn	<i>Haliaeetus albicilla</i>		X	2		2	2
Jaktfalk	<i>Falco rusticolus</i>	VU	X	1	2	3	3
Ravn	<i>Corvus corax</i>			4	2	6	
Løvsanger	<i>Phylloscopus trochilus</i>			92	8	100	
Rødvingetrost	<i>Turdus iliacus</i>			8		8	
Svarttrost	<i>Turdus merula</i>			2		2	
Gråtrost	<i>Turdus pilaris</i>		X	2		2	2
Ringtrost	<i>Turdus torquatus</i>			25	9	34	
Rødstjert ?	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>			1		1	
Steinskvett	<i>Oenanthe oenanthe</i>			25	43	68	
Fossefall	<i>Cinclus cinclus</i>			2		2	
Linerle	<i>Motacilla alba</i>			2		2	
Heiplierke	<i>Anthus pratensis</i>		X	108	247	355	355
Bokfink	<i>Fringilla coelebs</i>			7		7	
Bjørkefink	<i>Fringilla montifringilla</i>		X	1		1	2
Gråsisik	<i>Acanthis flammea</i>		X	8		8	8
Grønnsisik	<i>Carduelis spinus</i>			2		2	
Snøspurv	<i>Plectrophenax nivalis</i>			1	5	6	
Sivspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>			12	2	14	
Ub				6		6	
Individ				389	336	725	419
Arter							